

Головним механізмом забезпечення соціального захисту населення при оплаті житлово-комунальних послуг є програма житлових субсидій, яка діє в Україні вже понад 20 років.

Завдяки програмі житлових субсидій малозабезпечені громадяни оплачують не повну вартість житлово-комунальних послуг, а лише частину платежу, яка залежить від розміру середньомісячного сукупного доходу домогосподарства в розрахунку на одну особу. Що менші доходи домогосподарства, то меншою є частка обов'язкової плати за житлово-комунальні послуги.

Відповідно до норм Положення про порядок призначення житлових субсидій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848 „Про спрощення порядку надання населенню субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива” (зі змінами) (далі - Положення), житлова субсидія призначається за наявності різниці між розміром плати за житлово-комунальні послуги в межах соціальної норми житла, соціальних нормативів користування житлово-комунальними послугами і розміром обов'язкового відсотка платежу, визначеного в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Пунктом 9 Положення передбачено, що призначення житлових субсидій та контроль за їх цільовим використанням здійснюється структурними підрозділами з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі їх створення) рад (далі - структурні підрозділи з питань соціального захисту населення).

Для призначення житлової субсидії особа подає до органу соціального захисту населення заяву про призначення та надання житлової субсидії у грошовій формі та декларацію про доходи і витрати осіб, які звернулися за призначенням житлової субсидії, за встановленими формами.

Заява та декларація можуть бути подані органу соціального захисту населення особисто, або надіслані поштою чи в електронній формі через офіційний веб-сайт Мінсоцполітики.

Відповідно до підпункту 5 пункту 14 Положення житлова субсидія не призначається (у тому числі на наступний період), якщо структурними підрозділами з питань соціального захисту населення отримано інформацію про наявність простроченої понад три місяці (на дату надання такої інформації підприємствами - надавачами житлово-комунальних послуг) заборгованості з оплати житлово-комунальних послуг, витрат на управління багатоквартирним будинком, строк позовної давності якої не минув і загальна сума якої перевищує 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян на день звернення за призначенням житлової субсидії.

До суми такої заборгованості за послугу з постачання та розподілу природного газу не включається заборгованість, що нарахована виконавцем комунальної послуги з посиленням на рішення суду щодо норм споживання природного газу побутовими споживачами у разі відсутності лічильників газу та у зв'язку з приведенням об'єму використаного побутовими споживачами природного газу у відповідність до стандартних умов при здійсненні відповідних комерційних розрахунків, а також заборгованість, що виникла у зв'язку з тим, що управитель багатоквартирного будинку, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, виконавець комунальних послуг не уклали договору з АТ „Ощадбанк” (його установами) для перерахування сум житлових субсидій у грошовій безготівковій формі.

Разом з тим, за наявності заборгованості житлову субсидію може бути призначено на наступний період за рішенням комісії, утвореної органами місцевого самоврядування, на підставі акта обстеження матеріально-побутових умов домогосподарства, з урахуванням обставин, що склалися. Таким чином, найбільш вразливі категорії населення забезпечуються державною підтримкою.

Крім того, існує механізм реструктуризації заборгованості споживачів з оплати житлово-комунальних послуг на підставі укладеного договору з надавачами цих послуг.

Також варто зазначити, що постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 № 247 „Про особливості надання житлових субсидій”, передбачено на період карантину додаткові заходи щодо соціального захисту осіб, яких звільнено з роботи у зв'язку з карантинном (врахування до їхнього доходу під час призначення житлової субсидії розміру допомоги по безробіттю замість заробітної плати, яку вони отримували за попереднім місцем роботи).